

Sparket seg ut a

■ **I ROUGHEN.** Thomas Krogstad Eriksen tar i for å sparke seg ut av det høye gresset etter et sleivete utspark på hull syv. Han er på putballbanen på Øyna for å delta i den årlige familieturneringen i fotballgolf. Alle foto: Klaudia Lech

Tjener på omvei: Nylig sammenslåtte Inderøy kommune har fått et oppsving i Kommune-NM etter satsingen på Den Gyldne Omvei – en avstikker fra E6 med alt fra fotballgolf til ekornsafari.

KOMMUNE-NM

■ En måling av norske kommuners **attraktivitet og vekstkraft**, basert på 18 ulike indikatorer knyttet til **arbeidsmarked, demografi, kompetanse, lokal bærekraft og kommunal attraktivitet.**

■ Analysen er gjennomført av Vista Analyse på oppdrag for NHO

Sjekk din egen kommune

CHRISTIAN BJERKNES
INDERØY/MOSVIK

Sola skinner på Inderøy, men regnskyer i anmarsj sender vindkast gjennom det høye gresset på putballbanen på Øyna.

– Du får sikte på fotografen. Det ser ut som en god vinkel, sier Edgar Sandvik til sønnen Anders – som gjør seg klar til utspark mot hull seks.

Sammen med Vetle, Emil og Thomas har de reist fra Levanger til Inderøy for å gjennomføre den årlige familieturneringen i fotballgolf.

Øyna er bare ett av mange turisttilbud som er blitt samlet i konseptet Den Gyldne Omvei. Målet var å få folk til å svinge av E6 mellom Verdal og Steinkjer og ta en avstikker ut på Inderøya.

Lokal mat, kunst og kultur har lokket stadig flere turister til kommunen, som har gjort omveien til en snarvei – til suksess.

Klatrer 96 plasser

Inderøy og Mosvik slo seg i 2012 sammen til én kommune. Nye næringsetableringer og tilflytting er blant faktorene som gjør at nye Inderøy i år er blant de

vuføret

De fleste innså nok at det var vanskelig å unngå en sammenslåing. Tidene er bare slik

Ann Kristin Damås Jenssen, daglig leder i Mosvik Brygge

kommunene i landet som klatrer flest plasser i Kommune-NM. Fra 2008 til 2014 klatrer den nye kommunen 96 plasser i kommunerangeringen som lages av NHO og Vista Analyse. Inderøy er dermed inne blant de seks

kommunene som klatrer flest plasser i landet.

- Kommunesammenslåingen med Mosvik har gitt mange positive effekter, og effektivisert driften på mange områder. I tillegg har den nye kommunen fått en lavere arbeidsgiveravgift og vil frem til 2027 motta nær 17 millioner kroner i inndelingstilskudd, forteller ordfører Ida Stuberg (Sp).

Denne solfylte dagen tar hun lunsjen ved Husfrua Gårdshotell, et av overnattingsstedene på Den Gyldne Omvei.

Fra den lille fjelltoppen der det gamle trønderlandet fra 1867

ligger, kan man se rett ned på kommunesenteret Straumen med flere nye leilighetsbygg og et par byggekraner.

- Å legge til rette for attraktive boligtomter og sørge for ulike boalternativer har vært viktig for å få folk til å bosette seg, sier Stuberg.

Tvunget til sammenslåing

I et telt midt i skogen er ekornentusiastene Ann Kristin Damås Jenssen uenig:

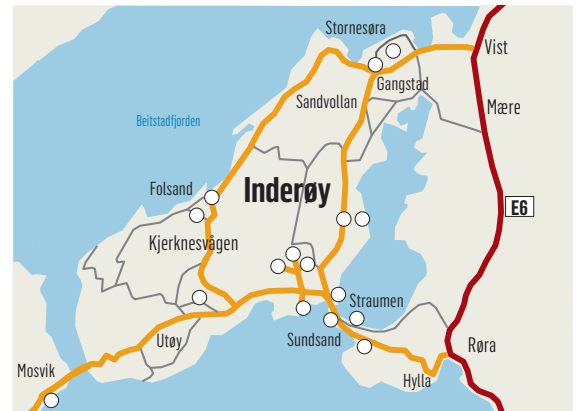
- Det er jo kårfolk som har flyttet fra gårdene sine på bygda og inn i de nye husene i sentrum, sier Jenssen mens hun steker en

Den Gyldne Omvei

Næringslivet på Inderøy har satset stort på konseptet Den Gyldne Omvei. Målet var å lokke folk til å svinge av E6 mellom Verdal og Steinkjer og bruke litt tid og penger i kommunen.

■ Samarbeidet involverer i dag 22 virksomheter på Inderøy og i Mosvik.

■ Den Gyldne Omvei har blitt en sterk merkevare som tiltrekker seg mange turister og bidrar til å gjøre hele kommunen mer attraktiv.

20©14DagensNæringsliv grafikk/Kilde: DGO

Kommunene som klatrer mest

Dette er de kommunene som klatrer flest plasser i Kommune-NM fra 2008 til 2014.

Kommune	Fylke	Endring i plassering siste seks år	Plass i 2014
Hammerfest	Finnmark	182	108
Øygarden	Hordaland	166	158
Gulen	Sogn og Fjordane	148	118
Bokn	Rogaland	111	109
Hemne	Sør-Trøndelag	106	190
Inderøy	Nord-Trøndelag	96	231
Naustdal	Sogn og Fjordane	95	180
Aurland	Sogn og Fjordane	93	194
Midtre Gauldal	Sør-Trøndelag	93	101
Agdenes	Sør-Trøndelag	89	248

Kommune-NM er en relativ rangering. At en kommune klatrer i rangeringen betyr ikke nødvendigvis at det går bra for kommunen, men kanskje bare at det går mindre dårlig enn for andre kommuner.

20©14DagensNæringsliv grafikk/Kilde: NHO/Vista Analyse

HULL ÅTTE. Fotballgolfbanen på Øyna er et av flere turisttilbud som er samlet i konseptet Den Gyldne Omvei.

pannekake på en liten støpejernsovn i teltet.

Bållukten sprer seg i den frodige skogen. Jenssen har tatt med DN på ekornsafari på en liten øy utenfor Mosvik. Hun driver det historiske handelsstedet Mosvik Brygge, som foreløpig er den eneste næringsvirksomheten i gamle Mosvik kommune som er blitt med i Den Gyldne Omvei.

- De fleste innså nok at det var vanskelig å unngå en sammenslåing. Tidene er bare slik. Vi har mistet en del aktivitet i Mosvik sentrum, men utover dette har vel sammenslåingen gått ganske bra, sier Jenssen.

I 2009 sto den lille kommunen Mosvik med rundt 800 innbyggere overfor drastiske budsjettnedskjæringer og økt fraflytting.

- Vi så at det ville bli vanskelig å opprettholde kommunens tjenestetilbud, og tok derfor kontakt med Inderøy for å diskutere en sammenslåing, forteller Carl Ivar von Koppen, tidligere ordfører i Mosvik.

Etter en kort forhandlingsprosess der man blant annet ble enige om at ingen kommuneansatte skulle miste jobben og at Mosvik skulle beholde skole, sykehjem og legekantor, ble

■ **EKORNSAFARI.** Ann Kristin Damås Jenssen (til venstre) viser frem tydelige spor etter et ekorn. Hun satser på ekornsafari for å lokke turister til Mosvik. Her sammen med faren Karl Olaf Damås og sommerhjelpen Victoria Uddu.

← Fortsetter fra forrige side

Inderøy og Mosvik enige om sammenslåing. Fra 1. januar 2012 var de to kommunene én.

– Jeg ser ikke så mange negative effekter av sammenslåingen foreløpig. Situasjonen her hadde nok vært verre uten sammenslåing, sier von Köppen.

Ekorn og konger

På Mosvik Brygge har Jenssen merket at mange kommuneansatte har forlatt bygda.

– Men dette inntektsfrafallet blir oppveid av den positive effekten av å bli med i Den Gyldne Omvei, fastslår Jenssen.

I tillegg til båtutleie og ekornsafari, satser hun på å få med seg tyske turister på kjøretur inn i Mosviks dype skoger for å se på skogens konge – elgen – og vise frem barndoms-hjemmet til skikongen Petter Northug.

– Den største trusselen for samfunnet i Mosvik er vel handelslekkasje. Det er viktig at innbyggerne støtter det lokale næringslivet, sier Jenssen.

Hennes far Karl Olaf Damås rister på hodet der han står utenfor teltet.

– Har du sett den grøntavdelingen på Mega i Verdal? Det er jo som et eventyr. Man kan godt være idealistisk, men man må

også kunne se realiteten i auga, sier Damås.

Mange innflyttere

«Det tar 12 minutter å kjøre E6 mellom Røra og Vist. Den gyldne omvei tar åtte minutter mer ... eller en dag, ei uke, en hel sommer, et helt liv».

Slik innledes presentasjonen av Inderøy i turistbrosjyren. Det ser ut til at mange har tatt mottoet på alvor. I tillegg til mange turister, har lille Inderøy fått over 70 nye innbyggere de siste to årene.

– Dette blir man kanskje ikke rik på i kroner og øre, men man blir rik på opplevelser, sier Gøril Hastad.

I 2011 flyttet hun tilbake til Inderøy etter 15 år ute i den store verden, for å starte opp igjen det gamle landhandleriet, som hadde vært i familiens eie siden 1800-tallet.

Best i lag

På Gangstad Gårdsysteri er de i ferd med å pakke inn blåskimmelost produsert på gården.

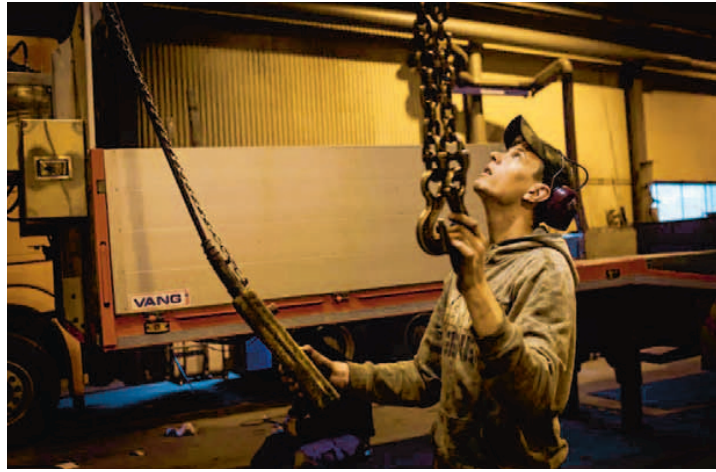
– Den Gyldne Omvei har betydd mye for næringen på Inderøya. Vi har klart å bygge en veldig sterk merkevare, og dette bidrar nok til å gjøre hele kommunen mer attraktiv, sier Astrid Aasen.

Sammen med ektemannen Perry Frøysadal startet hun i

1998 opp det som da var landets første autoriserte gårdsysteri basert på kumelk. I dag omsetter det for rundt åtte millioner kroner i året og leverer blant annet ost til Mathallen i Oslo og akevitt-is til Hurtigruten. Gangstad var blant de ti opprinnelige næringsvirksomhetene som gikk sammen om konseptet Den Gyldne Omvei, men i dag er det 22 virksomheter som deltar.

– Den største feilen som mange gjør er at de vurderer hverandre som konkurrenter. I Den Gyldne Omvei jobber vi alle sammen og hjelper og støtter hverandre, sier Aasen.

christian.bjerknes@dn.no

SOMMERJOBB. Kristoffer Klepp har sommerjobb ved Vangs Mekaniske der de produserer spesialhengere til lastebiler for rundt 70 millioner kroner i året.

POSITIV. – Kommunesammen- slåingen med Mosvik har gitt mange positive effekter, sier ordfører Ida Stuberg. Her sammen med Ane Elise Fossum og bestefar Olaf Fossum.

LANDHANDEL. Gøril Hastad (i midten) flyttet tilbake til Inderøy i 2011 for å starte opp igjen familiens gamle landhandleri. Her viser hun frem en barnegenser til de to kundene Elin Wiig og Elin Øvre-Johnssen som har tatt turen fra Trondheim.

Ønsker langt flere sammenslåinger

OSLO: Siden NHO startet Kommune-NM i 2008 har det kun vært to kommunesammenslåinger i Norge. Inderøy slo seg sammen med Mosvik i 2012, og den nye kommunen har klatret 96 plasser i Kommune-NM på de siste seks årene. Harstad slo seg sammen med Bjarkøy i 2013 og den nye kommunen klatrer 15 plasser i Kommune-NM fra 2008 til 2014.

– Disse resultatene bygger opp under de erfaringene vi har fra andre kommunesammenslåinger. Vi har blant annet sett at i kommuner som sliter med

fraflytting, kan en sammenslåing være positiv og bidra til å bremse eller snu denne utviklingen, sier kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner (H).

Han viser til undersøkelser der man har studert de 15 kommunesammenslåingene som ble gjennomført mellom 1988 og 2013. Denne undersøkelsen var en del av grunnlaget bak regjeringens kommunereform som ble vedtatt av Stortinget i mai i år.

– Vi ønsker å få til langt flere kommunesammenslåinger i

årene som kommer og vi mener at dette er avgjørende for å sikre et godt tjenestetilbud i kommunene og et sterkere fagmiljø innenfor de ulike tjenestene og i kommuneadministrasjonen, sier Sanner.

Ifølge bladet Kommunal Rapport er antallet kommuner som utreder sammenslåingsalternativer nær doblet, fra 60 i april til rundt 110 ved inngangen til juli.

– Jeg har hatt et møte med sentrale politikere i Inderøy og Mosvik og det er ingen tvil om at sammenslåingen har vært

positiv for kommunen, sier Sanner.

Ordfører Ida Stuberg i Inderøy er enig i at sammenslåingen med Mosvik har vært en suksess, men er kritisk til deler av regjeringens kommunereform.

– Regjeringen markedsfører kommunereformen som frivillig, men i praksis virker den å være preget av mye tvang. Jeg er bekymret for at man på denne måten utfordrer lokaldemokratiet, sier Stuberg.

– Jeg er helt uenig i at det ligger tvang i dette. Reformen

Inderøy Nord-Trøndelag

Folketall 6.720

Ordfører Ida Stuberg (Sp)

Rangering blant Norges 428 kommuner

231

Endring i rangering siste fem år:

+96

Enkeltindikatorer Tall fra 2013

Arbeidsmarked (rangering)	260
Sysselsatte i % av arb. styrken	52,7 %
Andel sysselsatte privat sektor	34,3 %
Uføre som andel av befolkn.	7,6 %
Registrerte arbeidsledige	1,5 %
Demografi (rangering)	254
Årlig befolkn.-vekst siste tre år	0,2 %
Antall 19-24-åringer i forhold til antall 60-65-åringer	99,5 %
Netto tilflytting	-0,3 %
Kompetanse (rangering)	147
Andel sysselsatte med kun grunnskole	10,0 %
Andel sysselsatte med minst fire års høyere utdanning	4,2 %
Andel sysselsatte med bestått fagprøve	10,7 %
Sysselsatte med teknisk og naturvitenskapelig utdanning (< 4 år)	1,4 %
Lokal attraktivitet (rangering)	195
Årlig gj.snittsinntekt per innbygger	347.000
Personer over 80 år i forhold til arbeidsstyrken 20 år frem i tid	15,3 %
Kommunens kjøp av private tjenester i % av driftsutgifter	5,1 %
Innpending sett i forhold til utpending	80,1 %
Kommuneøkonomi (rangering)	223
Netto kommunale administrasjonsutgifter per innbygger	4.103
Eiendomsavgift på nærings-eiendom per innbygger	770
Kommunens inntekter i prosent av utgifter	34,8 %
Netto kommunal gjeld per innbygger	54.505

Sjekk din kommune DN.no

©2013 DagensNæringsliv/Kilde: DN-Vista Analyse-NHO

«INGEN TVIL OM AT SAMMENSLÅINGEN HAR VÆRT POSITIV». Kommunalminister Jan Tore Sanner (H).

bygger på frivillighet og gode lokale prosesser, sier Sanner. Stuberg frykter at resultatet vil bli større avstand mellom innbyggere og de folkevalgte.

– Det er en risiko for at kommunesammenslåinger kan føre til økende sentralisering og avfolkning i distriktene. Dette vil svekke Norges evne til å forvalte våre naturgitte ressurser, sier hun.